

Oikeusministeriölle

Viite

Lausuntopyyntö 10.11.2017, OM 7/41/2017, OMO38:00/2017

**LAUSUNTO MUISTIOLUONNOKSESTA "RANGAISTUSLUONTEISIA HALLINNOLLISIA SEURAAMUKSIA
KOSKEVAN SÄÄNTELYN KEHITTÄMINEN"**

Oikeusrekisterikeskus esittää rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamusmaksuja koskevan sääntelyn kehittämistä valmistelleen työryhmän muistioluonnoksen johdosta seuraavaa.

Muistion aluksi kohdassa 1.1 käsitellään perustavaa laatua olevalla tavoin hallinnollisten seuraamusten ja erityisesti rangaistusluonteisiin hallinnollisiin seuraamuksiin liittyvää jaottelua ja terminologiaa. Muutoinkin muistiossa on käsitelty kiitettävällä tavoin hallinnollisiin seuraamuksiin liittyviä yleisiä kysymyksiä ja muistio on hyvä pohja, jonka perusteella työryhmä voi jatkaa työtään.

Muistiossa esitetään lausunnonantajille vastattavaksi yksityiskohtaisia kysymyksiä. Kysymykset on suunnattu lähinnä rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamusmaksuja määrääville viranomaisille tai niitä koskevasta sääntelystä vastaaville tahoille. Oikeusrekisterikeskus huolehtii lukuisten seuraamusmaksujen täytäntöönpanosta ja seuraamusmaksuilla on merkitystä Oikeusrekisterikeskuksen rekisterinpitotoiminnan kannalta. Täällä ei kuitenkaan määrätä seuraamusmaksuja, joten tässä lausunnossa ei yksityiskohtaisesti pyritä vastaamaan esitettyihin kysymyksiin.

Muistion kohdassa 4.2 arvioidaan, miltä osin rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten määräämisen ja täytäntöönpanon perusteet sekä oikeusturvaan liittyvät kysymykset voisivat sisältyä yleislainsäädäntöön ja miltä osin säännökset jäisivät erityislainsäädäntöön. Kuten muistiossa todetaan, yleissääntelyn soveltamisalan määrittely

tulee muodostumaan haastavaksi hallinnollisen seuraamussääntelyn ja erityisesti rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamusmaksuja koskevan sääntelyn moninaisuuden, laaja-alaisuuden ja ristiriitaisuuden vuoksi. Seuraamusmaksuja koskevia säännöksiä on annettu pitkällä aikavälillä niin, että yleisesti hyväksytyä yhteistä sääntelykäytäntöä ei ole ollut.

Oikeusrekisterikeskuksen täytäntöönpanotoiminnan kannalta on tärkeää ja edullista, että yleissääntely voi koskea mahdollisimman montaa täytäntöönpanoon liittyvää seikkaa ja yleissääntely on riittävän yksityiskohtaista. Kommentteina muistion 4.2 kohdassa olevaan yleissääntelyn kattavuutta koskevaan listaukseen esitetään seuraavaa:

Täytäntöönpanoon sovellettava laki

On syytä pyrkiä siihen, että kaikki rangaistusluontoiset hallinnolliset seuraamusmaksut peritään saman täytäntöönpanoa koskevan lain mukaisessa järjestyksessä. Vaihtoehtoja ovat laki sakon täytäntöönpanosta (672/2002) tai laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta (706/2007). Täytäntöönpanon pitää joka tapauksessa tapahtua täytäntöönpanoa koskevan erityislain mukaisessa järjestyksessä. Viittaus ulosottokaareen tai siihen että seuraamusmaksu pannaan täytäntöön "kuin lainvoimainen tuomio" on joka tapauksessa tässä yhteydessä riittämätön. Muistiossa todetaan, että rangaistusluontoiset hallinnolliset seuraamusmaksut ovat asiallisesti rinnastettavissa rikosoikeudellisiin rangaistuksiin. Lähinnä seuraamusmaksut voidaan rinnastaa sakkorangaistukseen, joten tällä perusteella täytäntöönpanoon voidaan luontevasti ensisijaisesti soveltaa sakon täytäntöönpanosta annettua lakia ja täytäntöönpanoon sovellettavasta laista voidaan säätää yleislaissa ainakin niissä tapauksissa, kun Oikeusrekisterikeskus vastaa täytäntöönpanosta. Sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa on muun ohessa säännös (22§) maksusuorituksen palauttamisesta maksuvelvolliselle ja palautuskorosta.

Täytäntöönpanokelpoisuus

Myös täytäntöönpanokelpoisuuden osalta olisi syytä rinnastaa rangaistusluontoiset hallinnolliset seuraamusmaksut sakkorangaistukseen. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 § :n mukaan sakon täytäntöönpanoon on ryhdyttävä, kun ko. ratkaisu on tullut lainvoimaiseksi tai on pantavissa täytäntöön, kuin lainvoimainen tuomio. Vaikka eräät seuraamusmaksut voivat rahamäärältään olla poikkeuksellisen suuria, valtiolla ei tältä osin ole merkittävää intressiä siihen, että täytäntöönpano aloitettaisiin muutoksenhausta huolimatta. Esimerkiksi kilpailunrikkomusmaksujen osalta täytäntöönpano on usein joka tapauksessa määrätty tuomioistuimen ratkaisulla keskeytettäväksi, kun muutosta on haettu. Muistiossa on perustuslakivaliokunnan kantaan viitaten todettu, että seuraamusmaksut eivät ole veroluonteisia maksuja eli valtion tulojen kerryttäminen ei tässä yhteydessä ole keskeinen arviointiperuste. Lainvoimaa vailla olevien ratkaisujen täytäntöönpanoa ei erityisesti ole tarpeen perustella silläkään, että näin estettäisiin

velallista hävittämästä omaisuuttaan. Selkeintä olisi, jos seuraamusmaksut kaikissa tapauksissa pantaisiin täytäntöön vasta, kun päätös jolla maksu on määrätty, on yksiselitteisesti lainvoimainen.

Korko tai muu viivästysseuraamus

Muistiossa rangaistusluontoiset hallinnolliset seuraamusmaksut jaotellaan muun ohessa sen mukaan, ovatko ne kiinteämääräisiä, vai määrätäänkö ne hallintoviranomaisen suorittaman arvioinnin perusteella. Perittävä rahamäärä määräytyy kuitenkin myös sen perusteella, kertyykö maksulle viivästyskorkoa tai muuta viivästysseuraamusta. Muistiossa kiinteämääräiseksi määritellyn pysäköintivirhemaksunkin lopullinen rahamäärä riippuu siitä, korotetaanko maksua pysäköinninvalvonnasta annetun lain (727/2011) 17 § 2 momentissa tarkoitetulla tavoin. Usealle Oikeusrekisterikeskuksen täytäntöönpantavana olevalle seuraamusmaksulle peritään viivästyskorkoa, joka määräytyy korkolain tai veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain mukaan. Viivästysseuraamusten osalta tilanne on siten sekava ja useamman eri koron soveltamisesta aiheutuu joka tapauksessa tarpeettomia kustannuksia, kun tietojärjestelmiin on tehtävä käsittelysäännöt eri korkoperusteita varten. Rangaistusluontoisia hallinnollisia seuraamusmaksuja koskevassa yleissäännöksessä on syytä linjata, liittyykö seuraamusmaksuihin viivästysseuraamuksen maksuvelvollisuutta ja jos liittyy, viivästysseuraamuksen on kaikilla maksuilla syytä olla yhdenmukainen. Jos viivästyskorko peritään, on lisäksi tarpeen säätää yhdenmukaisesti siitä, mistä lukien se kertyy.

Koska rangaistusluontoiset hallinnolliset seuraamusmaksut tältäkin osin rinnastuvat sakkorangaistukseen, on perusteltua, että viivästysseuraamuksia ei perittä.

Vanhentumisaika

Rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamusmaksuja koskeva täytäntöönpanon vanhentumisaika voisi olla viisi vuotta lainvoiman saaneet ratkaisun antamisesta, joka vastaa sakkorangaistukselle säädettyä vanhentumisaikaa. Jos seuraamusmaksu annetaan erikseen tiedoksi vasta sen jälkeen, kun maksu on määrätty, tämä pitäisi kuitenkin huomioida vanhentumista koskevassa säännöksessä. Nykyisin myös täytäntöönpanon vanhentumisesta on säädetty valitettavan monella tavoin.

Ajoittain Oikeusrekisterikeskuksessa tulee esiin myös kysymys siitä, missä ajassa teosta tai tapahtumasta seuraamusmaksu on annettava, vaikka tämä kysymys ei täytäntöönpanoon varsinaisesti liity. Mahdollisesti yleissäännöksessä olisi syytä määritellä myös seuraamusmaksun määräämisen estävä vanhentumisaika vastaavalla tavoin, kun rikosoikeudellisten seuraamusten osalta on rikoslain 8 luvun 6 §:ssä säädetty rangaistusten osalta.

Lainvoimaisesta sanktiosta tiedottaminen tai sen muu julkaiseminen

Seuraamusmaksuja koskevat tiedot Oikeusrekisterikeskuksessa ovat lähtökohtaisesti julkisia. Luottotietotoiminnan harjoittaja Suomen Asiakastieto Oy on täältä pyytännyt muita, kuin ylikuormamaksumääräyksiä koskevia seuraamusmaksujen tietoja. Pyyntöön mukaisesti tietoja on luovutettu. Tietoja on luovutettu myös vailla lainvoimaa olevista seuraamusmaksuista. Seuraamusmaksuja koskevien tietojen rekisteröinti luottotietorekisteriin on tehokas tapa tiedottaa maksuista erityisesti elinkeinotoimintaan liittyvissä yhteyksissä. Suomen Asiakastieto vastaa itse, miten tietoja luottotietotoiminnassa käyttää. Koska työryhmän tarkoituksena on säätää seuraamusmaksuja koskevasta tiedottamisesta ja julkaisemisesta, mahdollisesti myös luottotietotoiminnan harjoittajia tai niiden edustajia on hyvä kuulla työryhmän jatkaessa työtään.

Oikeusrekisterikeskus pitää tärkeänä, että työryhmä jatkaa rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamusmaksuja koskevan yleissääntelyn valmistelua niin, että jatkovalmistelussa otetaan huomioon myös esitettyä liikennevirhemaksua koskevat kysymykset. Lausunnon liitteenä toimitetaan päivitetty taulukko Oikeusrekisterikeskuksen perittävänä olevista maksuista.

Johtaja

Ritva-Liisa Raatikainen

Täytäntöönpanopäällikkö

Tauno Aalto